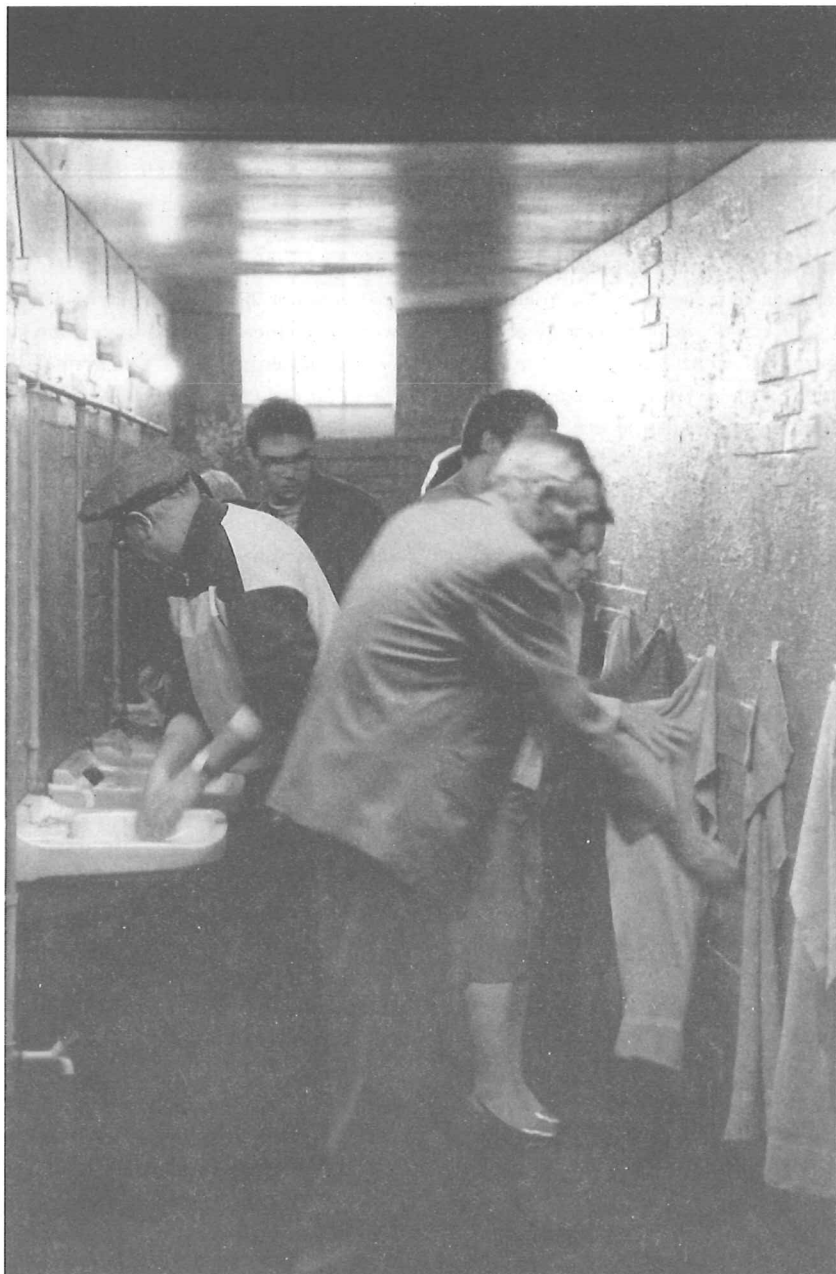

Engelengezang uit de hel

De cultproductie Murx... van de Zwitserse musicus en regisseur Christoph Marthaler is een 'Merzbild', een collage gemaakt van 'afval'. Is Murx... meer dan een gevatte satire over 'Zehnzucht' en nationalisme? vraagt Marleen Baeten.

“Wij zaten zonder illusies op de Prenzlauer Berg, zoals in een transitruimte.” Frank Castorf, in 1951 geboren in Oost-Berlijn en sinds twee jaar artistiek leider van de Berlijnse Volksbühne Am Rosa-Luxemburg-Platz, beschrijft het verschil tussen de ervaringen van zijn generatie en die van mensen als Heiner Müller, Volker Brau en Wolf Biermann of van de Westduitse ‘68-ers. “De enen wilden weg met een uitreisvisum, maar ze wilden niet naar Helmut Kohl; ze zagen West-Duitsland als poort naar de Amazonas. De anderen wilden absoluut blijven, de kont op de Prenzlauer Berg en Utopia in het hoofd.”

Musicus en regisseur Christoph Marthaler werd in hetzelfde jaar als Castorf geboren, maar dan in Zürich. In zijn Berlijnse debuut van 1993, bij de Volksbühne Am Rosa-Luxemburg-Platz, schetst hij een levensgrote illusievolle transitruimte. In een immense hall of refter zitten elf figuren aan kleine tafels die netjes langs een breed middenpad geschikt zijn. Hun ordelijke positionering in de ruimte, frontaal of in profiel, kan niet beletten dat het meteen opvalt dat ze compleet uitgeblust zijn. Tegen de hoge, met bruine unalut betimmerde zijwanden staan kleine roestige radiatoren. Vooraan rechts imponeren drie grote oude bruinkoolovens. Links, vlak bij het loketvenstertje in de bruine wand, bevinden zich een piano en een zetel. Langs beide zijden sluit een ventilator van fabrieksgrootte het geheel af. Mannen en vrouwen hebben elk hun toiletten links en rechts van de centraal geplaatste lift in de achterwand. Hoog boven die lift hangt een klok. Daarnaast prijkt de tekst: Damit die Zeit nicht stehenbleibt. Al na enkele minuten klettert er regelmatig een letter naar beneden. De klok staat stil op een onmogelijk uur: de grote wijzer wijst twee minuten voor het uur aan, de kleine is drie uur al voorbij.

Voor hij in 1993 *Murx den Europäer! Murx ihn! Murx ihn! Murx ihn! Murx ihn ab! Ein patriotischer Abend* regisseerde in Berlijn was Marthaler nog een onbekende. Een jaar na de première is deze productie een cultfenomeen geworden. “Het grootste gevaar bestaat erin dat we

Murx..., Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz / Gregor